

Advies Zorginstituut Nederland in een geschil over de uitvoering van de zorgverzekering

De Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen (SKGZ) heeft op 3 oktober 2023 aan Zorginstituut Nederland (het Zorginstituut) advies gevraagd als bedoeld in artikel 114, derde lid, van de Zorgverzekeringswet (Zvw). Verzoekster en verweerder hebben een geschil over de vergoeding van de kosten van een facelift, een lipofilling en een oorschelpcorrectie.

Bij de adviesaanvraag heeft de SKGZ een kopie van het dossier gestuurd. Het Zorginstituut brengt een voorlopig advies uit, dat nog aangepast kan worden als uit het verslag van de hoorzitting en/of aanvullende stukken nieuwe feiten of omstandigheden naar voren komen.

In artikel 21 van de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering is de aanspraak op plastische chirurgie omschreven. Dit komt overeen met de Zvw.

Vooraf merkt het Zorginstituut nog op dat zijn adviestaak beperkt is tot de vraag of verzoekster aanspraak heeft op een verstrekking of een vergoeding op grond van de basisverzekering. Dit betekent dat het Zorginstituut twee vragen beantwoordt. Namelijk, of de zorg in geschil onderdeel is van het basispakket en vervolgens of verzoekster op deze zorg is aangewezen. Dit laatste is een medische beoordeling. Er is een BIG-geregistreerde medisch adviseur betrokken bij de beoordeling van het geschil. Het Zorginstituut baseert het advies op de beschikbare informatie in het toegezonden dossier.

Het advies van het Zorginstituut kan geen betrekking hebben op een beslissing van verweerder op basis van de aanvullende verzekering of coulance.

Situatie van verzoekster

Verzoekster heeft in het verleden een bimaxillaire osteotomie (een operatie waarbij de positie van de bovenkaak en de onderkaak wordt veranderd) en enkele andere correctieve ingrepen ter verbetering van de plica mentalis (kinplooi) ondergaan. Vanwege atrofie en ptosis van het gelaat (invallen en hangen van gelaat) na deze ingrepen heeft zij lipofilling gehad met goed resultaat.

Verzoekster is daarna afgevallen tot een gewicht van 48 kg bij een lengte van 1,74 meter waarvoor zij bijvoeding heeft gekregen. Ondanks gewichtstoename van enkele kg bleven de atrofie en ptosis van het gelaat. De kaakchirurg heeft daarom ter behandeling van de ptosis een hals-facelift beiderzijds, en bij onvoldoende resultaat opnieuw lipofilling, overwogen. De kaakchirurg heeft verzoekster gezegd dat hiervoor het gewicht moet stabiliseren en dat zij nog moet proberen om enkele kg aan te komen. De kaakchirurg heeft op 18 maart 2022 machtigingen aangevraagd voor deze ingrepen. In de aanvragen die betrekking hebben op de facelift is vermeld dat sprake is van een verminking. Het dossier bevat meerdere aanvragen van verschillende data.

Verweerder weigert de hals-facelift en lipofilling te vergoeden omdat geen sprake is van een lichamelijke functiestoornis die bestaat uit chronische onbehandelbare smetten of van een ernstige verminking door ziekte, ongeval of geneeskundige verrichting.

Bij het verzoek tot heroverweging in juni 2022 heeft de kaakchirurg aangegeven dat het uiterlijk van verzoekster niet conform de kalenderleeftijd is met psychisch lijden tot gevolg. Er is sprake van een aantoonbare lichamelijke functiestoornis.

Het genoemde psychisch lijden is volgens verweerder echter geen lichamelijke functiestoornis. Verder betwijfelt verweerder of lipofilling doelmatig is bij een mogelijke terugval van het gewicht van verzoekster.

Na indiening van een klacht heeft de medisch adviseur van verweerder op 10 mei 2023 telefonisch contact gehad met de behandelend arts van verzoekster en is verzoekster op 6 juli 2023 gezien op het medisch spreekuur. De behandelend arts heeft tijdens het telefonisch overleg aangegeven dat de schade aan de huid van verzoekster mogelijk ook een gevolg is van laag lichaamsgewicht en blootstelling aan zonlicht. Een mogelijkheid tot behandeling zou een beperkte facelift kunnen zijn. Een volledige facelift en/of lipofilling is op dat moment geen optie vanwege de fysieke gesteldheid van verzoekster. Het telefonisch overleg en het zien van verzoekster heeft niet tot een andere beoordeling geleid.

Op 3 oktober 2022 heeft een plastisch chirurg een machtiging aangevraagd voor een oorschelpcorrectie na een operatie vanwege chondrodermatitis helioides (een ontsteking van het kraakbeen van de oorschelp). Volgens de plastisch chirurg vindt verzoekster haar oren uit verhouding. Volgens de arts is sprake van een lichte hypertrofie lobulus (vergroete oorlel). Verweerder weigert de oorschelpcorrectie te vergoeden, omdat er geen sprake is van ernstige verminking of een lichamelijke functiestoornis die bestaat uit chronisch onbehandelbare smetten.

Juridisch kader

Plastische chirurgie

Het geschil gaat over een facelift en lipofilling in verband met atrofie en ptosis van het gelaat en oorschelpcorrectie na een operatie vanwege chondrodermatitis helioides. Dit zijn behandelingen van plastisch chirurgische aard. In artikel 2.4 eerste lid, onder b van het Besluit zorgverzekering (Bzv) is omschreven in welke gevallen behandelingen van plastisch-chirurgische aard onder de te verzekeren zorg vallen. Het gaat (voor zover relevant voor dit geschil) onder meer om behandelingen die strekken tot correctie van afwijkingen in het uiterlijk die gepaard gaan met aantoonbare lichamelijke functiestoornissen en om behandelingen die strekken tot correctie van verminkingen die het gevolg zijn van een ziekte, ongeval of geneeskundige verrichting.

Verminking

Het begrip verminking in artikel 2.4, eerste lid, sub b, van het Bzv is bij de invoering van het artikel in 2006 niet nader toegelicht. Het artikellid is nadien niet meer gewijzigd. De term is overgenomen uit de ziekenfondsperiode en vindt zijn oorsprong in 1991. Uit de toelichting op de regelgeving blijkt dat een verminking sprake is in geval van een ernstige misvorming die direct in het oog springt. Met het begrip verminking wordt bedoeld op verworven aandoeningen zoals misvormingen door brandwonden, misvormingen aan de handen door rheumatoïde arthritis, misvormingen door verlammingen van de aangezichtszenuw, amputatie van ledematen of geamputeerde mammae.¹

In de rechtspraak wordt verminking nader gedefinieerd: Er is sprake van een verminking bij een ernstige verworven misvorming van een lichaamsdeel.²

¹ Zie onder andere de Staatscourant van 30 oktober 2006, nr. 211, te raadplegen via: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2006-211-p11-SC77380.html>

² Zie de uitspraak van de rechtbank Noord-Nederland van 8 november 2013, ECLI:NL:RBNNE:2013:6703

Functiestoornis

Ook het begrip functiestoornis is overgenomen uit de ziekenfondsperiode. Functiestoornissen moeten objectief aantoonbaar zijn. Bovendien moet getoetst worden:

1. of het aannemelijk is dat de aangevoerde lichamelijke functiebeperkingen veroorzaakt worden door de te corrigeren lichamelijke afwijkingen; en
2. of correctie daarvan die klachten zal doen wegnemen; en
3. of het aannemelijk is dat het te corrigeren lichaamsdeel klachten als aangevoerd veroorzaakt in een zodanig ernstige mate dat gesproken kan worden van lichamelijke functiestoornissen in de zin van de regelgeving.

VAV Werkwijzer

In de 'Werkwijzer beoordeling behandelingen van plastisch-chirurgische aard' van de Vereniging Artsen Volksgezondheid³ (VAV Werkwijzer) zijn voor een aantal veel voorkomende beoordelingen de begrippen 'verminking' en 'functiestoornis' verder uitgewerkt zodat dat als leidraad kan dienen bij de beoordeling van aanvragen.

De voorwaarden voor vergoeding van lipofilling staan beschreven in paragraaf 7 van de VAV-werkwijzer:

7. (Lipo)filling

Autologe lipofilling (AFT)

AFT is een operatietechniek waarbij vetcellen door middel van liposuctie worden geoogst en vervolgens worden geïnjecteerd in gebieden van dezelfde persoon waar een tekort is aan weke delen. Met deze techniek kunnen vorm-, symmetrie- en volumedefecten worden behandeld. Er wordt gebruik gemaakt van autologe = lichaamseigen vetcellen.

AFT indicaties

AFT wordt voor veel indicaties gebruikt waaronder vele cosmetische. Deze cosmetische behandelingen behoren NIET tot de verzekerde zorg

De volgende behandelingen vallen WEL onder de verzekerde zorg:

- 1 Voorwaardelijke toelating Autologe vet transplantatie (AFT) bij borstreconstructie na borstkanker
- 2 Partiële defecten van de borst, d.w.z. defecten die niet groter zijn dan één kwadrant van de borst.
- 3 Partiële defecten van hoofd/hals gebied als gevolg van de volgende congenitale aandoeningen:
 - a. Parry-Romberg Syndroom,
 - b. lokale (lineaire) sclerodermie,
 - c. craniofaciale microsomie en
 - d. Treacher Collins Syndroom;
- 4 Partiële defecten van hoofd/hals gebied in geval van de volgende verworven aandoeningen:
 - a. enucleatie (als onderdeel van de orbitareconstructie na oogverwijdering)
 - b. aangezichtsatrofie door verlamming;
- 5 HIV-geassocieerde lipoatrofie (van gelaat en billen);

³ VAV Werkwijzer beoordeling behandelingen van plastisch-chirurgische aard (2021), versie 21.0. Geraadpleegd via: <https://vavolksgezondheid.nl/werkwijzers-vagzvav>

- 6 Fibrose (verlittekening) als gevolg van trauma, brandwonden, chirurgische ingrepen of radiotherapie. Bij deze indicaties wordt AFT alleen uit de basisverzekering vergoed als ook is voldaan aan de voorwaarden die gelden voor plastisch chirurgische behandelingen (verminking en ernstig lichamelijke functiestoornis; zie hieronder). Dat houdt in dat behandelingen die uitsluitend zijn bedoeld om het uiterlijk te verfraaien, en dus een cosmetisch doel hebben, uitgesloten zijn van de basisverzekering.

Beoordeling

De informatie in het dossier is medisch en juridisch beoordeeld.

Facelift eventueel met lipofilling

Verzoekster wil een facelift en eventueel lipofilling ondergaan vanwege atrofie en ptosis van het gelaat na verschillende kaakchirurgische ingrepen namelijk een bimaxillaire osteotomie en correctieve ingrepen ter verbetering van de plica mentalis. De kaakchirurg heeft in gesprek met de medisch adviseur van verweerder aangegeven dat de atrofie en ptosis ook een gevolg kan zijn van ondergewicht en zonbeschadiging. Op de foto's van matige kwaliteit zijn er diepe rimpels en atrofie rondom de nasolabiale plooi en kin te zien, maar de ernst van de atrofie en mogelijke oorzaak is niet goed te beoordelen. Daarmee is onvoldoende aangetoond dat het gaat om ernstige verminking van het gelaat die (uitsluitend) is veroorzaakt door een medische ingreep.

Ook blijkt op basis van de medische gegevens in het dossier niet dat verzoekster aantoonbare lichamelijke functiestoornissen heeft. Volgens de kaakchirurg heeft zij psychische lijden vanwege haar afwijkende uiterlijk, maar psychisch lijden is niet een lichamelijke functiestoornis.

Oorschelpcorrectie

Verzoekster vraagt om vergoeding van een oorschelpcorrectie na een ingreep vanwege chondrodermatitis helicus. Er zijn geen foto's van de oren ingediend door de plastisch chirurg. De plastisch chirurg vermeldt dat verzoekster de oren uit verhouding vindt, maar volgens haar is sprake van lichte hypertrofie lobulus. Op basis van de medische gegevens in het dossier is er geen sprake van een ernstige verminking en heeft verzoekster geen aantoonbare lichamelijke functiestoornissen.

Conclusie

Voor alle aangevraagde behandelingen geldt dat niet is aangetoond dat het gaat om een ernstige verminking veroorzaakt door ziekte, een ongeval of medische verrichtingen of om afwijkingen in het uiterlijk die gepaard gaan met ernstige lichamelijke functiestoornissen. Verzoekster voldoet derhalve niet aan de vergoedingsvoorwaarden voor de aangevraagde behandelingen.

Advies

Het Zorginstituut adviseert op basis van de beschikbare informatie in het dossier het volgende:

Verzoekster voldoet niet aan de vergoedingsvoorwaarden voor een facelift, eventueel met lipofilling, en voor een oorschelpcorrectie, omdat geen sprake is van een lichamelijke functiestoornis of verminking. Verzoekster kan daarom geen aanspraak maken op een vergoeding van de kosten van deze behandelingen vanuit de basisverzekering.